

อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา*

Student Identity Development in Higher Education Institutions

สุภัชฉาน ศรีเยี่ยม¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาปัจจุบัน ประชากรคือนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 จำนวน 49,431 คน สุ่มจากตารางยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 621 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบวัดการมีอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ประกอบของอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาคือ อัตลักษณ์ด้านเฉพาะบุคคล ประกอบด้วย ความมั่นใจในร่างกาย การบทบาททางเพศ และอัตลักษณ์ด้านสังคม ประกอบด้วย ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี การเมือง อัตลักษณ์ด้านการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย การมีอุดมการณ์ การคบเพื่อน การมีจิตสาธารณะ อัตลักษณ์ด้านวิชาการ ประกอบด้วย การเตรียมตัวเพื่ออาชีพ การมีทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (2) ในภาพรวมอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก โดยด้านเฉพาะบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนในภาพรวมด้านลบอยู่ในระดับจริงปานกลาง โดยด้านการดำเนินชีวิตมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

คำสำคัญ: อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา, สถาบันอุดมศึกษา

Abstract

This descriptive research aims to study the identities of students studying in higher education institutes. The population were 49,431 students studying in first year level. The size of the sample is calculated through Yamane Table. The sample were 621 students. The research instrument used were

¹ นิสิตศึกษาระดับคุณวุฒิมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับคุณวุฒิมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2554

E-mail: supatcha@eiu.ac.th

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนธ์ศักดิ์ พลสารัมย์, ศาสตราจารย์ กิตติคุณ

ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

questionnaires. Statistics used in analyzing the data were percentage, mean, standard deviation. The findings show that: (1) The identities of the students consists of various parts including individualism, socialism such as religion, culture, tradition, and politics, living including lives' destination, friends, and hospitality, academic such as career readiness, communication skills, technology skills, and life-long learning. (2) the overall positive student identity is reported as “very true” level; especially, the individualism part that reaches the highest level. While, the overall negative student identity is reported as “fairly true” level. Living is the highest scored identity report for this part.

Keywords: students' identity, higher education institute

ความนำ

นิสิตนักศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ เนื่องจากการเรียนในระดับอุดมศึกษาเป็นการเรียนเพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วออกไปประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ตนเองได้ศึกษา ดังนั้นหากมีการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจในบทบาทของตน จะช่วยส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป แต่ทั้งนี้จะเห็นได้ว่านิสิตนักศึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง ดังที่ มธุรส สว่างบำรุง (2542, หน้า 169) กล่าวว่า นิสิตศึกษานับว่าอยู่ในช่วงเวลาที่มีความสำคัญ เนื่องจากอยู่ในช่วงวัยรุ่นมีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ อัมพร ศรีประเสริฐสุข (2545, หน้า 1) ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า นิสิตนักศึกษาอยู่ในช่วงที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ส่งผลถึงมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่ตนรับรู้ รวมถึงในด้านการดำเนินชีวิต ความคิด และวัฒนธรรมด้านต่างๆ ทำให้นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในช่วงแสวงหาอัตลักษณ์ เกิดความสับสนและไม่เข้าใจในตนเองได้

วิทย์ เทียงบุรณะธรรม (2541, หน้า 436) ได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ (identity) ไว้ตรงกับคำว่า “เอกลักษณ์” ซึ่งสอดคล้องกับที่ อภิญา เพ็ญฟูสกุล

(2546) ได้อธิบายไว้ว่าอัตลักษณ์ (identity) ตามคำแปลเดิมใช้คำว่า “เอกลักษณ์” ซึ่งหมายถึงลักษณะเฉพาะของคนหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในทางสังคมศาสตร์ปัจจุบันความหมายนี้แปรเปลี่ยนไปโดยใช้คำว่า “อัตลักษณ์” แทนคำว่า “เอกลักษณ์” (ในความหมาย identity) เนื่องจากปัจเจกอาจมีหลายอัตลักษณ์ได้ในขณะเดียวกันและการให้ความหมายของอัตลักษณ์ก็อาจเปลี่ยนไปตามบริบทได้เสมอ ส่วนดวงเดือน พันธุมนาวิน และดุจเดือน พันธุมนาวิน (2538, หน้า 77) ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ไว้ว่า เป็นโครงสร้างของบุคลิกภาพของบุคคลที่เกิดจากการรู้จักตน การยอมรับตนว่ามีลักษณะที่คงที่และต่อเนื่องมาตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ในขณะเดียวกันบุคคลก็เข้าใจบทบาท หน้าที่ของตนตามที่สังคมและวัฒนธรรมกำหนดและรับรู้ลักษณะความรู้ความสามารถ ความต้องการของตนได้ สอดคล้องกับสังคมและคนรอบข้างทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองที่สามารถทำทุกอย่างได้ดีตามมาตรฐานตนเองและสังคมไปพร้อมกัน

สิ่งที่ยังคงไว้ในคำจำกัดความคือ อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการกำหนด “ความเหมือน” (similarity) และ “ความแตกต่าง” (difference) ระหว่างคนหรือสิ่งของ ความเหมือนและความแตกต่างเป็นเรื่องการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) หรือเป็นผลมาจากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม (group affiliation) (Brown, p. 2004)

ปรีชา คุวินทร์พันธ์ (2548) ได้แบ่งประเภทของอัตลักษณ์ไว้ 2 ประเภท ได้แก่

1. อัตลักษณ์ของบุคคลหรือปัจเจก (individual identity) หมายถึง อัตลักษณ์ที่เน้นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. อัตลักษณ์ร่วม (collective identity) หมายถึง อัตลักษณ์ที่สมาชิกในกลุ่มมีเหมือนกัน

ทั้งนี้ในความเป็นจริง ทั้งอัตลักษณ์ของบุคคล (individual identity) และอัตลักษณ์ร่วม (collective identity) ต่างอยู่ในกระบวนการของการกำหนดประเภท อัตลักษณ์ที่ไม่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างความเป็นกลุ่มและความเป็นบุคคลได้อย่างเด็ดขาด เนื่องจากทั้งสองเป็นกระบวนการเดียวกัน นั่นคือ ความเป็นตัวตนของบุคคลกับการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ถึงแม้ว่าจะแยกบุคคลออกจากกลุ่มก็ตาม แต่อัตลักษณ์เป็นเรื่องสังคม ไม่ใช่เป็นเรื่องของการกำหนดตนเอง

ดังนั้นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในพัฒนาการ พัฒนาอัตลักษณ์จะต้องมีความเข้าใจและรู้จักตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง เรียนรู้บทบาทต่าง ๆ ในสังคมและมีอุดมคติ ส่วนบุคคลที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวจะเป็นบุคคลที่มีความสับสนและไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง โดยการก่อรูปของอัตลักษณ์เป็นกระบวนการตลอดทั้งชีวิต (life-long process) และเราสามารถเปลี่ยนแปลงลักษณะสำคัญของตนเองได้ ขึ้นอยู่กับจิตใต้สำนึกและเสรีภาพในการเลือกของแต่ละบุคคล ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อทางเลือกในชีวิต และรูปแบบอัตลักษณ์ที่ตนเลือกจะเป็น

นอกจากนี้ชิคเคอร์ริงและไรเซอร์ (Chickering & Reisser, 1993) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนานิสิตนักศึกษา ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น พบว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษาช่วยให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาในด้านการสร้างอัตลักษณ์ (identity) เป็นการค้นหาว่าประสบการณ์ในรูปแบบใดที่ทำแล้วทำให้ตนเองพอใจ รู้สึกปลอดภัย เกิดความมั่นใจในตนเอง รวมไปถึงความพอใจในรูปร่างลักษณะ การปรับตัวทางเพศ การยอมรับและเข้าใจในบทบาทของตน และมั่นใจในบุคลิกภาพของตนเองด้วย

ในส่วนของการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น จากการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ พบว่า การสร้าง

อัตลักษณ์จะเกิดขึ้นในช่วงการเรียนรู้ระดับมหาวิทยาลัย มากกว่าในช่วงมัธยมศึกษา (Waterman, 1994) ดังนั้น การช่วยให้นักศึกษามีพัฒนาการที่เหมาะสม เป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมให้ชีวิตตนเองและครอบครัวดีขึ้น รวมถึงมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคม สามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นได้ (วรารักษ์ สามโกเศศ, 2546) จึงเห็นได้ว่าควรให้ความสำคัญของการพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา

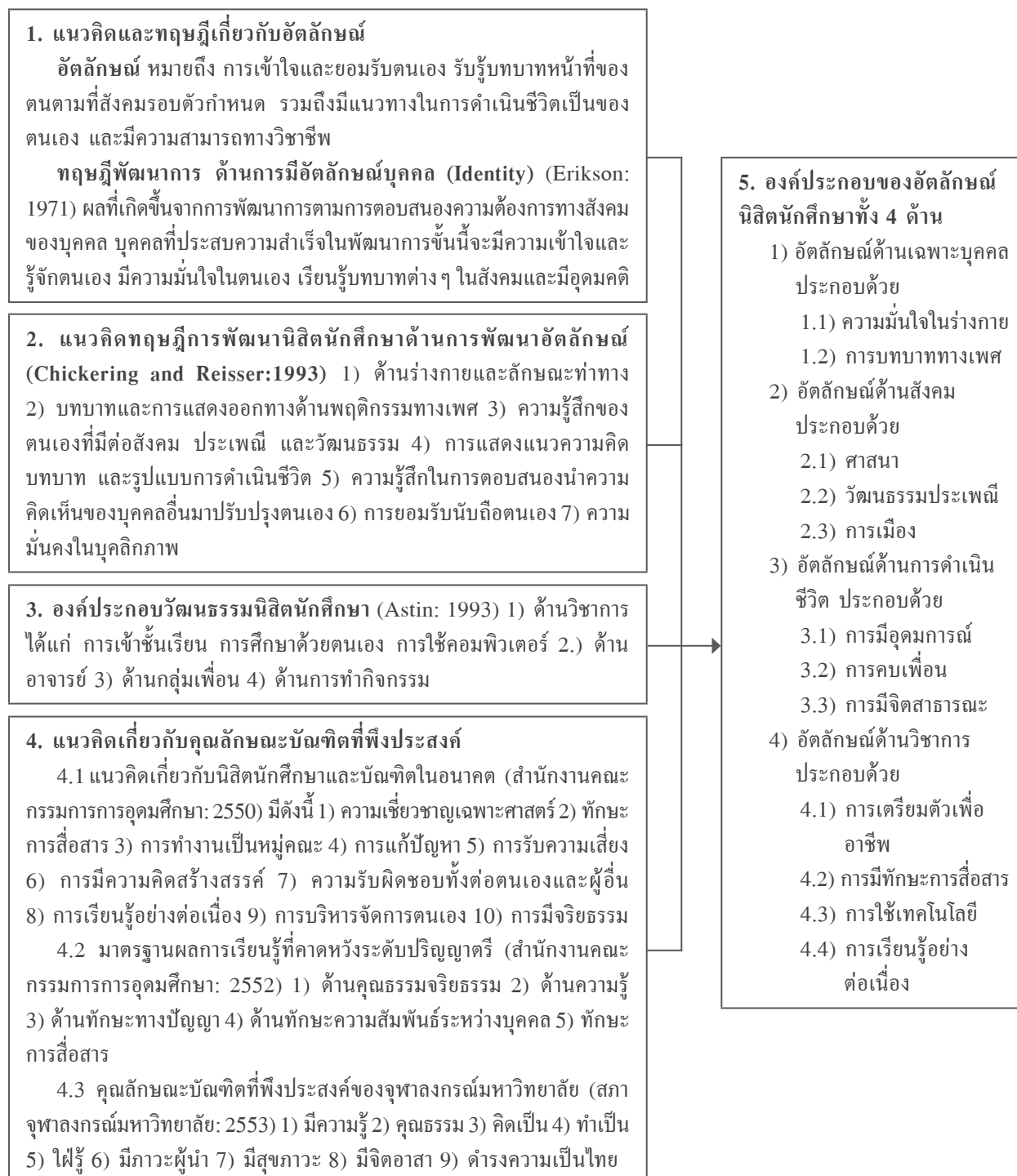
ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ที่เปิดกว้างและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งได้บรรจุเนื้อหาวิชาในส่วนที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้อย่างอิสระ เหมาะสม และตรงกับความต้องการหรืออัตลักษณ์ของแต่ละสถาบันได้และในการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา รอบสามที่กำลังพัฒนาขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2552) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีความเป็นเลิศได้ตามจุดเน้น และศักยภาพของตนเอง ซึ่งจะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความงดงามที่แตกต่างกัน จึงเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้เน้นให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง เพื่อที่จะได้พัฒนานิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษานั้น ดังนั้นหากมีการกำหนดอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาที่ควรมีในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา ร่วมกันอย่างชัดเจนจะช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์เฉพาะของสถาบันอุดมศึกษาได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาว่าควรประกอบด้วยอะไรบ้าง และในปัจจุบันนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาอยู่ในระดับใด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ควรศึกษาเพื่อให้นิสิตนักศึกษาสามารถเตรียมตัวสู่ออนาคตได้อย่างเหมาะสมมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ที่ก่อตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกของภูมิภาค เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาที่ก่อตั้งเป็นแห่งแรกจะมีการเปิดการเรียนการสอนมาเป็นระยะเวลานาน ทำให้เห็นถึงอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้นได้อย่างชัดเจน โดยจำแนกตามการแบ่งสถาบันอุดมศึกษาตามภูมิภาคหลักของประเทศไทย ได้จำนวน 5 ภูมิภาค ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาในภาคกลาง สถาบันอุดมศึกษาในภาคเหนือ สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันอุดมศึกษาในภาคตะวันออก และสถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ รวมประชากรที่ใช้ในงานวิจัยทั้งหมด จำนวน 49,431 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นตัวแทนของภูมิภาค หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อน $\pm 4\%$ (Yamane, 1973, p. 1088 อ้างถึงใน วรณี แกมเกตุ, 2551, หน้า 285) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 621 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับศึกษาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน คือ แบบวัดการมีอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามส่วนบุคคลของนิสิตนักศึกษา เช่น เพศ อายุ คณะ สาขาวิชา มหาวิทยาลัย คะแนนเฉลี่ยสะสม สถานที่พักอาศัยขณะศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 อันดับ ลักษณะ Likert's Scale Type (บุญชม ศรีสะอาด,

2545) โดยแบ่งเป็นข้อคำถามเชิงบวกและข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 64 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบของอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา เพื่อสรุปเป็นองค์ประกอบใหม่ของอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาที่ควรมีอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา แล้ววิเคราะห์ด้วยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูล (typological analysis) เพื่อหาองค์ประกอบย่อยของอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา

2. ขั้นตอนการวัดอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

การสร้างแบบวัดอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC) (วรณี แกมเกตุ, 2551) ของแบบวัดอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาที่สร้างขึ้น โดยตรวจสอบความตรงของเนื้อหาข้อคำถาม (item content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน จากนั้นวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบวัดโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha-coefficient) (วรณี แกมเกตุ, 2551) ได้ค่าความเที่ยง .81 แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษาแต่ละด้าน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการศึกษาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ

แนวคิดและประเภทของอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ได้องค์ประกอบหลักของอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาที่มีร่วมกันมีจำนวน 4 ด้าน ซึ่งได้ตั้งชื่อเป็นองค์ประกอบใหม่ขึ้นมา เนื่องจากยังไม่มีแนวคิดใดที่กล่าวถึงองค์ประกอบของอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ อัตลักษณ์ด้านเฉพาะบุคคล อัตลักษณ์ด้านสังคม อัตลักษณ์ด้านแนวทางการดำเนินชีวิต และอัตลักษณ์ด้านวิชาการ โดยแต่ละด้านนั้นมีย่อยประกอบย่อยที่สามารถจัดให้เป็นหมวดหมู่ได้ โดยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา มาวิเคราะห์ต่อเพื่อหาองค์ประกอบย่อยด้วยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูล ได้องค์ประกอบของอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาที่ใช้ในการวิจัยคือ (1) อัตลักษณ์ด้านเฉพาะบุคคล ประกอบด้วย ความมั่นใจในร่างกาย การบทบาททางเพศ (2) อัตลักษณ์ด้านสังคม ประกอบด้วย ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การเมือง (3) อัตลักษณ์ด้านการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย การมีอุดมการณ์ การคบเพื่อน การมีจิตสาธารณะ (4) อัตลักษณ์ด้านวิชาการ ประกอบด้วย การเตรียมตัวเพื่ออาชีพ การมีทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 การวัดอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

จากการวัดอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยวัดจากนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในแต่ละภูมิภาค ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ผลปรากฏดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนิสิตนักศึกษา พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.57) อายุ 18 ปี (ร้อยละ 38.99) เกรดเฉลี่ยสะสมในระดับมัธยมศึกษา 3.00-3.49 (ร้อยละ 35.57) เป็นนิสิตนักศึกษากลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 34.23) ในมหาวิทยาลัยรัฐ (ร้อยละ 58.63) นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในมหาวิทยาลัยภูมิภาคตะวันออก (ร้อยละ 21.73) สถานที่พักอาศัยขณะศึกษาเล่าเรียนของ

นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่พักอยู่หอพักของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 53.27) อาชีพของบิดาคือประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 36.01) และอาชีพของมารดาคือประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 38.24) เช่นกัน การศึกษาของบิดาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 55.51) และการศึกษา มารดาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 59.52) เช่นกัน

2.2 การวิเคราะห์อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

1) ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านต่าง ๆ พบว่าในภาพรวมด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.86$) โดยด้านเฉพาะบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาคือด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.83$) ด้านการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 3.89$) และด้านสังคม ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ ส่วนในภาพรวมด้านลบอยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) โดยด้านการดำเนินชีวิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมาคือด้านเฉพาะบุคคล ($\bar{X} = 3.48$) ด้านสังคม ($\bar{X} = 3.23$) และด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.20$) ตามลำดับ

2) การวิเคราะห์อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเฉพาะบุคคล ด้านสังคม ด้านการดำเนินชีวิต และด้านวิชาการ ดังนี้

การวิเคราะห์อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านเฉพาะบุคคล แบ่งได้เป็นองค์ประกอบย่อย 2 ด้าน คือความมั่นใจในร่างกายและบทบาททางเพศ

ประเภทความมั่นใจในร่างกาย พบว่าภาพรวมในด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.70$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือรู้สึกมั่นใจเมื่อแต่งกายถูกระเบียบของมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.98$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือถ้ามีคนมาทำให้โกรธ สามารถควบคุมตนเองได้ อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.56$) ส่วนในภาพรวมด้านลบอยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือชอบเลียนแบบการแต่งกายและท่าทางต่าง ๆ จากเพื่อนหรือคนที่ชื่นชอบอยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) รองลงมาคือขาดความเชื่อมั่นในรูปร่างของตนเอง อยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$)

ประเภทบทบาททางเพศพบว่าภาพรวมในด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.21$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมั่นใจว่าตนเองแสดงความเป็นชายหรือความเป็นหญิงตามสภาพจริงอย่างเหมาะสมแล้ว อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือ แต่งกายได้เหมาะสมตามเพศของตน อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.56$) ส่วนในภาพรวมด้านลบอยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.70$) โดยมีเพียงข้อเดียว คือกังวลหากไม่มีคู่รักในขณะกำลังศึกษาในมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.70$)

การวิเคราะห์อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นรายชื่อ ด้านสังคม แบ่งได้เป็นองค์ประกอบย่อย 3 ด้าน คือ ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี และการเมืองต่อไป

ประเภทศาสนา พบว่าภาพรวมในด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.97$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนิสิตนักศึกษาไม่ทุจริตในการสอบ อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.31$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาที่ตนเองนับถือ เช่น วันทอดกฐิน วันคริสต์มาส วันฮารีรายอ เป็นต้น อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.57$) ส่วนในภาพรวมด้านลบมีเพียงข้อเดียว คือ นิสิตศึกษาลอกการบ้านและรายงานของเพื่อน เพื่อให้ทันเวลาส่ง อยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$)

ประเภทวัฒนธรรมประเพณี พบว่าภาพรวมในด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.60$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเมื่อพบอาจารย์นิสิตนักศึกษาทำความเคารพทุกครั้ง อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.04$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนิสิตศึกษาระมัดระวังในการพูดและการเขียนภาษาไทยให้ถูกต้อง โดยเฉพาะในการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) ส่วนในภาพรวมด้านลบอยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.57$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือขณะที่อาจารย์กำลังสอน ถ้านิสิตนักศึกษาอยากออกจากห้องเรียน นิสิตนักศึกษาจะเดินออกไปเลย อยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเมื่อนิสิตนักศึกษาอยู่กับ

เพื่อนสนิท นิสิตนักศึกษาจะพูดคุยดังและใช้คำไม่สุภาพ อยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$)

ประเภทการเมือง พบว่าภาพรวมในด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.52$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนิสิตนักศึกษาใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในมหาวิทยาลัย เช่น เลือกหัวหน้าห้อง เลือกประธานนิสิตนักศึกษา เป็นต้น อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.04$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนิสิตศึกษานำข่าวสารทางการเมืองที่ดู ฟัง หรืออ่าน ไปวิพากษ์วิจารณ์ในครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) ส่วนในภาพรวมด้านลบอยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.57$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนิสิตนักศึกษาไม่สนใจไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและประเทศ เช่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) เป็นต้น อยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมาคือ นิสิตนักศึกษาไม่ชอบเข้าร่วมฟังคำปราศรัยหาเสียง ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งในระดับมหาวิทยาลัย และในระดับประเทศ อยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$)

การวิเคราะห์อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านการดำเนินชีวิต แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ การมีอุดมการณ์ การคบเพื่อน และการมีจิตสาธารณะต่อไป

ประเภทอุดมการณ์ พบว่าภาพรวมในด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.13$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนิสิตนักศึกษาจะประกอบอาชีพด้วยความสุจริต เพราะเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.47$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเมื่อมีการบ้าน รายงาน นิสิตนักศึกษาวางแผนในการทำงาน เพื่อให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.74$) ส่วนในภาพรวมด้านลบอยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.73$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนิสิตนักศึกษาไม่มีเป้าหมายในการเรียนเพื่ออนาคตของนิสิตนักศึกษา อยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 4.03$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเมื่อนิสิตนักศึกษาพบอุปสรรคในการทำงาน นิสิตนักศึกษามักท้อถอยหรือล้มเลิกการทำงานนั้น อยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$)

ประเภทการคบเพื่อน พบว่าภาพรวมในด้านบวก อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.92$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือนิสิตนักศึกษาที่มีเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ เพราะทำให้ได้มุมมองที่หลากหลาย อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.18$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเพื่อนของ นิสิตนักศึกษาตกเตือนให้นิสิตนักศึกษาที่มีความตั้งใจ เล่าเรียนมากขึ้น เมื่อนิสิตนักศึกษารู้สึกเกียจคร้านในการเรียน อยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) ส่วน ในภาพรวมด้านลบอยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.97$) โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือถ้าเพื่อนชักชวนให้ทดลองสิ่งที่ สงสัยว่าอาจเป็นยาเสพติด นิสิตนักศึกษา ก็จะอยากลอง ไม่ปฏิเสธ อยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา คือเมื่อถึงเวลาเรียน เพื่อนของนิสิตนักศึกษามักชักชวน ไปเที่ยวเล่นเพื่อหาความบันเทิง ทำให้เสียเวลาเรียน อยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.86$)

ประเภทการมีจิตสาธารณะ พบว่าภาพรวม ในด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.61$) โดยข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนิสิตนักศึกษาไม่ทำลายและช่วยดูแลรักษา ของส่วนรวมในมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.03$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือช่วงปิดเทอม นิสิตนักศึกษา ไปทำกิจกรรม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน อยู่ในระดับ จริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) ส่วนในภาพรวมด้านลบอยู่ใน ระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.94$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นิสิตนักศึกษามักขีดเขียนบนโต๊ะในห้องบรรยาย อยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมาคือเมื่อเพื่อนมีความ จำเป็นมาขอยืมเงิน แม้นิสิตนักศึกษามีนิสิตนักศึกษาก็จะ ไม่ให้ อยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.83$)

การวิเคราะห์อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาด้านวิชาการ แบ่งได้เป็น 4 ประเภทคือ การเตรียมตัวเพื่ออาชีพ การมีทักษะการสื่อสาร การใช้ เทคโนโลยี และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ต่อไปนี้

ประเภทการเตรียมตัวเพื่ออาชีพ พบว่าภาพรวม ในด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.86$) โดยข้อที่มีค่า เฉลี่ยสูงสุดคือนิสิตนักศึกษาคิดว่า วิชาที่เรียนในปัจจุบัน จะทำให้นิสิตนักศึกษาประกอบอาชีพได้ประสบความสำเร็จ

อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.03$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย ที่สุดคือนิสิตนักศึกษาได้ฝึกฝนตนเองอย่างจริงจัง ในการ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์และได้ฝึกหัดเพิ่มเติม เมื่อมีเวลาว่าง อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.52$) ส่วน ในภาพรวมด้านลบมีเพียงข้อเดียวคือนิสิตนักศึกษาไม่เคย ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพในสาขาที่ตนเองศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$)

ประเภทการสื่อสาร พบว่าภาพรวมในด้านบวก อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.85$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือนิสิตนักศึกษารู้สึกภูมิใจที่นิสิตนักศึกษาได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานกลุ่ม อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.09$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนิสิตนักศึกษามีความรู้ ความสามารถไม่ด้อยไปกว่าคนอื่น อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.51$) ส่วนในภาพรวมด้านลบอยู่ในระดับจริงน้อย ($\bar{X} = 3.29$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเวลาทำงานร่วมกัน แล้วผิดพลาด มักเป็นความผิดของคนอื่น อยู่ในระดับ จริงน้อย ($\bar{X} = 3.65$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนิสิต นักศึกษาปฏิเสธเมื่อมีเพื่อนเสนอให้เป็นหัวหน้าหรือเลขา ของกลุ่ม ในการทำงานต่างๆ อยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$)

ประเภทการใช้เทคโนโลยี พบว่ามีข้อคำถาม เชิงบวกมีเพียงข้อเดียว คือนิสิตนักศึกษาสามารถใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทำรายงาน สืบค้นข้อมูล และนำเสนอ ผลงานได้ อยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนข้อคำถาม เชิงลบมีเพียงข้อเดียว คือส่วนใหญ่ นิสิตนักศึกษาใช้ คอมพิวเตอร์เพื่อการบันเทิง เช่น เล่นเกม คุยกับเพื่อน หรือดูหนัง วันละหลายชั่วโมง อยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$)

ประเภทการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พบว่าภาพรวม ในด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.60$) โดยข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนิสิตนักศึกษาสนใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทั้งใน และนอกสาขาวิชาที่เรียนอยู่ตลอดเวลาอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.68$) รองลงมาคือนิสิตนักศึกษาสนใจและมัก เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมต่างๆ ในกิจกรรมวิชาการหรือ วิชาชีพที่เกี่ยวข้องเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่ในระดับ

จริงมาก ($\bar{X} = 3.51$) ส่วนในภาพรวมด้านลบอยู่ในระดับ
จริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนิสิต
นักศึกษาไม่เคยเข้าฟังการอบรม สัมมนา ประชุมวิชาการ
ที่มหาวิทยาลัยหรือชมรมต่าง ๆ จัดขึ้น อยู่ในระดับจริงปาน
กลาง ($\bar{X} = 3.35$) รองลงมาคือนิสิตนักศึกษาไม่เคยเข้า
ฟังการอบรม สัมมนา ประชุมวิชาการ ที่มหาวิทยาลัยหรือ
ชมรมต่าง ๆ จัดขึ้น อยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$)

การอภิปรายผล

ผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้
จากผลการศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา
ในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศปัจจุบัน พบว่า ภาพรวม
ด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนในภาพรวม
ด้านลบอยู่ในระดับจริงปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) แสดงให้เห็นว่า
นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกรับรู้หรือปฏิบัติพฤติกรรมที่เป็น
อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาทั้งในด้านบวกและด้านลบอยู่ใน
ระดับที่ยังไม่ต่ำจนเกินไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้เป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยที่
ก่อตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกของภูมิภาค ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัย
ที่ได้รับการยอมรับจากสังคมและมีการจัดการเรียนการสอน
ที่มีคุณภาพ ทำให้นิสิตนักศึกษามีอัตลักษณ์อยู่ในระดับ
ค่อนข้างสูง โดยมีรายละเอียดในการอภิปรายผลดังนี้

1) อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาด้านเฉพาะบุคคล
ผลจากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า (1) ประเททความมั่นใจ
ในรูปร่าง ข้อคำถามเชิงลบที่อยู่ในระดับจริงปานกลางคือ
ความเชื่อมั่นในรูปร่างของตนเอง ($\bar{X} = 3.04$) และการ
เลียนแบบการแต่งกายและท่าทางต่าง ๆ จากเพื่อนหรือ
คนที่ชื่นชอบ ($\bar{X} = 3.48$) ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตนักศึกษา
ยังอยู่ในช่วงวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านรูปร่าง
จากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ทำให้นิสิตนักศึกษายังไม่มั่นใจในตนเอง
และเกิดพฤติกรรมเลียนแบบได้ ดังที่ ศรีเรือน แก้วกังวาล
(2545) กล่าวถึงปัญหาของวัยรุ่นว่า วัยรุ่นมีความต้องการ
เป็นที่ยอมรับและอยากเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยวัยรุ่น
แต่ละคนจะมีการปรับตัวที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในการ
ปรับตัวของวัยรุ่นนั้นจะมีปัญหาเกิดขึ้น เช่น การแต่งตัว

แปลก ๆ หรือการแต่งตัวตามแฟชั่น ดังนั้นจึงควรมีการ
ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาเกิดความมั่นใจในรูปร่างของ
ตนเองและมีวิจารณญาณในการแต่งกายให้เหมาะสมกับ
เพศและวัย ซึ่งสอดคล้องกับที่ สำเนา ขจรศิลป์ (2538:
10) กล่าวว่า เป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้าน
รูปร่าง ควรเน้นการพัฒนาความเจริญเติบโตในช่วง
วัยรุ่นตอนปลาย การพัฒนาเจตคติในการรักษาสุขภาพ
รูปร่างและสุขภาพจิตให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ
โดยตามแนวคิดการพัฒนานิสิตนักศึกษาของ ชิคเกอร์ริง
(Chickering, 1974) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนานิสิตนักศึกษา
ด้านรูปร่าง ควรพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางด้านกีฬาและศิลปะ
ความแข็งแรงและมีวินัยในตนเอง ส่วน (2) ประเทท
บทบาททางเพศ ข้อคำถามเชิงบวกอยู่ในระดับจริงมาก
และข้อคำถามเชิงลบอยู่ในระดับจริงน้อย แสดงให้เห็นว่า
นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่รับรู้และเข้าใจในเพศของตนเอง
สามารถแสดงออกมาทางด้านการแต่งกายและการปฏิบัติตน
ให้ถูกต้องตามเพศของตนได้อย่างเหมาะสม ดังที่เบม
(Bem, 1981) กล่าวว่า การเรียนรู้บทบาททางเพศนี้
เป็นกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็ก การเรียนรู้
บทบาททางเพศคือการที่เด็กรวบรวมลักษณะ คุณสมบัติ
และพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่สังคมและวัฒนธรรมกำหนด
แล้วนำมาปฏิบัติให้เหมาะสมกับเพศของตน ผลที่ได้จาก
กระบวนการดังกล่าวคือ การมีอัตลักษณ์ด้านบทบาททางเพศ
(Sex Role Identity) ดังนั้นนักศึกษาที่มีการตกลงใจทางด้าน
บทบาทเพศด้วยตนเองและมีพฤติกรรมสอดคล้องกับการ
ตกลงใจตามบทบาททางเพศ โดยมีการพิจารณาแล้วว่า
แนวคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับบทบาททางเพศนั้นเหมาะสม
กับตนเองอย่างแท้จริง นั้นเป็นการพัฒนาอัตลักษณ์ด้านเพศ
ตั้งแต่ในวัยเด็กแล้ว

2) อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาด้านสังคม ผลจากการ
ศึกษาวิเคราะห์พบว่า (1) ประเททศาสนา คำถามเชิงลบ
ที่อยู่ในระดับจริงปานกลางคือ การที่นิสิตนักศึกษาลอก
การบ้านและรายงานของเพื่อน เพื่อให้ทันเวลาส่ง ($\bar{X} = 2.98$)
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวรีย์ ตะโพนทอง, กุลกัญญา
ณ ป้อมเพ็ชร และมนตรี คู่ควร (2548: บทคัดย่อ) เรื่อง

พฤติกรรมการนำสื่อ 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนิสิต นักศึกษา สถาบันอุดมศึกษารัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษามักละเมิดสื่อข้อ 2 คือการนำของผู้อื่น มาเป็นของตนโดยการลอกการบ้านหรือรายงานของเพื่อน แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษายังขาดคุณธรรมทางด้านความ ซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นคุณธรรมสำคัญสำหรับนักศึกษา ส่วน (2) ประเภทวัฒนธรรมประเพณี ข้อคำถามเชิงบวกและลบที่อยู่ใน ระดับจริงปานกลางคือ การแสดงน้ำใจช่วยอาจารย์ถ้อยของ ($\bar{X} = 3.44$) การระมัดระวังในการพูดและการเขียนภาษาไทย ในการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.20$) การพูดเสียงดังและใช้คำไม่สุภาพกับเพื่อนสนิท ($\bar{X} = 3.11$) การพูดแซงในวงสนทนาระหว่างเพื่อน ($\bar{X} = 3.43$) แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษามักไม่กล้าแสดงน้ำใจกับอาจารย์ และ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษามักขาดความระมัดระวัง ในการใช้คำพูดเมื่ออยู่กันระหว่างกลุ่มเพื่อนสนิทหรือใน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดังงานวิจัยของ นารินทร์ สุวรรณ วารี (2543: 134) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง พฤติกรรม จริยธรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมในระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการละเมิดความเป็น ส่วนตัวของผู้ใช้ ด้านการพนัน ด้านการรบกวนความปลอดภัย ของระบบเครือข่ายและด้านอนาจาร แต่ไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ จิรายุ สุดสงวน (2549) ศึกษาการยืมยืมการใช้ อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ อุดสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง พบว่า นักศึกษามีการยืมยืมในการใช้อินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการยืมยืมในการใช้อินเทอร์เน็ตโดยรวมไม่ต่างกัน ด้วยความ เชื่อมั่น 95% ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าหากนิสิตนักศึกษาได้รับการอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกต้องหรือสร้างเสริม มารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ตก็สามารถทำให้นักศึกษามี พฤติกรรมอัตลักษณ์ที่เหมาะสมได้ ด้วยเหตุนี้ในการพัฒนา อัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประเพณีจึงควรเน้นที่การมี มารยาทในขณะที่อยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อน และการระมัดระวัง

ในการใช้ภาษาในการแสดงความคิดเห็นในสื่ออินเทอร์เน็ต เนื่องจากอาจทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตัวนิสิต นักศึกษาได้ สำหรับ (3) ประเภทการเมือง ข้อคำถามเชิงบวก และเชิงลบที่อยู่ในระดับปานกลางคือ การติดตามข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมืองและการบริหารงาน ของรัฐ ($\bar{X} = 3.41$) การนำข่าวสารทางการเมืองไปวิพากษ์ วิเคราะห์ในครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 3.11$) การเข้าร่วม ฟังคำปราศรัยหาเสียง ($\bar{X} = 3.10$) แสดงให้เห็นว่านิสิต นักศึกษาไม่ค่อยสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองมากนัก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านิสิตนักศึกษาคิดว่าการเมืองเป็นเรื่อง ไกลตัว ไม่ส่งผลกระทบต่อตนเองอย่างชัดเจน เป็นเรื่องของ ผู้ใหญ่ ซึ่งจากงานวิจัยของสายฝน ควรผดุง (2537) ได้ศึกษา สถานะทางอัตลักษณ์ทางการเมืองของนักศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา พบว่า อัตลักษณ์ทางการเมือง ของนักศึกษาไม่ได้เพิ่มขึ้นเมื่ออยู่ในระดับชั้นปีที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา ทางด้านการเมืองจึงควรเน้นให้นิสิตนักศึกษาเห็นความ สำคัญของการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ของตนเอง เพื่อให้ นักศึกษาเกิดการพัฒนาอัตลักษณ์ ในด้านการเมืองในระดับชั้นปีที่สูงขึ้น

3) อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาด้านการดำเนินชีวิต ผลจากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า (1) ประเภทอุดมการณ์ ข้อคำถามเชิงลบที่อยู่ในระดับจริงปานกลางคือ การทอดทิ้ง หรือล้มเลิกการทำงานเมื่อพบอุปสรรค ($\bar{X} = 3.48$) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเมื่อพบปัญหาแล้วยังไม่มีทักษะในการ แก้ไขปัญหา แสดงว่านิสิตนักศึกษายังไม่มีความสามารถ ในการเผชิญอุปสรรคหรือ Adversity Quotient ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการอดทนต่อปัญหาหรือ อุปสรรคต่าง ๆ เมื่อเกิดอุปสรรคขึ้นในชีวิตแล้วสามารถ ที่จะตอบสนองต่อปัญหาเหล่านั้นได้ มีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ และมีความสามารถที่จะควบคุม สถานการณ์ วิเคราะห์ได้ว่าอะไรเป็นต้นตอของอุปสรรค อีกทั้งยังมีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการให้เหตุผล กับอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ (Stoltz, 1997, pp. 6-7) ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถ

ในการเผชิญอุปสรรคของนักศึกษาด้วย เนื่องจากผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคต่ำเมื่อต้องเผชิญกับความผิดหวังหรือความทุกข์ยากก็จะยอมแพ้ บางคนอาจทำงานกลางคันหรือบางคนอาจท้อแท้กับชีวิตถึงขั้นลาออก (มัทธรา ธรรมบุศย์, 2544, หน้า 14) ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะมีลักษณะใจร้อน ท้อแท้และหมดกำลังใจ ไม่รู้จักรอคอย ทนอะไรไม่ค่อยได้ บางครั้งถึงกับทำร้ายร่างกายตัวเองหรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น (ศิริรัตน์ แอดสกุล, 2545, หน้า 9) ด้วยเหตุนี้ในการส่งเสริมวิธีการแก้ไขปัญหาเมื่อนิสิตนักศึกษาต้องพบกับอุปสรรคต่างๆ ด้วย โดยอาจผ่านทางอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งมีความใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษา หรืออาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้นิสิตนักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามที่ตั้งเป้าหมายไว้และรู้จักการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตได้ ส่วน (2) ประเภทการคบเพื่อน ข้อคำถามเชิงบวกที่อยู่ในระดับจริงปานกลางคือ การที่เพื่อนมักไม่ตักเตือนเมื่อเห็นนิสิตนักศึกษาเกียจคร้านในการเรียน ($\bar{X} = 3.46$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของนิสิตนักศึกษาแต่ละคนซึ่งอาจไม่กล้าก้าวล่วงกัน ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบดูแลนิสิตนักศึกษาอาจเป็นสอบถามพฤติกรรมส่วนตัวจากเพื่อนของนิสิตนักศึกษาได้ และหากเห็นว่ามีความผิดปกติที่ไม่เหมาะสมก็ควรจะเป็นผู้ตักเตือนนิสิตนักศึกษาเอง เพราะบางครั้งหากให้เพื่อนคอยตักเตือน นิสิตนักศึกษาอาจไม่เชื่อฟังได้ และ (3) ประเภทการมีจิตสาธารณะ มีข้อคำถามเชิงบวกที่อยู่ในระดับจริงปานกลางคือ การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนในช่วงปิดเทอม ($\bar{X} = 3.14$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ยังเพิ่งเข้ามาศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้ปกครองอาจเป็นห่วงในเรื่องความปลอดภัย ทำให้ยังไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในช่วงปิดเทอม ดังนั้นในระดับชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยอาจจัดกิจกรรมการมีจิตสาธารณะในช่วงเปิดภาคเรียนในสถานที่ที่ใกล้ๆ กับมหาวิทยาลัย เพื่อจะได้สะดวกในการเดินทางของนักศึกษา และไม่ให้ผู้ปกครองของนักศึกษาเกิดความกังวลด้วย

4) อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาด้านวิชาการ ผลจากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า (1) ประเภทการเตรียมตัวเพื่ออาชีพ มีข้อคำถามเชิงลบที่อยู่ในระดับปานกลางคือ การไม่ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพในสาขาที่ตนเองศึกษา ($\bar{X} = 3.12$) แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษายังไม่สนใจแสวงหาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวกับวิชาชีพในสาขาที่ตนเองกำลังศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(สภามหาวิทยาลัย: 2553) กล่าวว่า “นิสิตควรมีทักษะทางวิชาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ติดตามความก้าวหน้าในศาสตร์ รู้วิธีแก้ปัญหาและต่อยอดองค์ความรู้ได้” ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ยังไม่แน่ใจในอาชีพที่ตนเองต้องการในอนาคต จึงเกิดปัญหาการลาออกกลางคันจำนวนมาก เพราะไม่แน่ชัดในอาชีพของตนเอง ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงควรส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีการศึกษาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพในสาขาวิชาที่ศึกษา ความก้าวหน้าในวิชาชีพ เพื่อเป็นข้อมูลให้กับนักศึกษาในการประกอบอาชีพต่อไป ส่วน (2) ประเภทการมีทักษะการสื่อสาร มีข้อคำถามเชิงลบที่อยู่ในระดับจริงปานกลางคือ การปฏิเสธเมื่อมีเพื่อนเสนอให้เป็นหัวหน้าหรือเลขาของกลุ่ม ($\bar{X} = 2.86$) และการไม่กล้าถามอาจารย์เมื่อมีข้อสงสัย ($\bar{X} = 3.00$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านิสิตนักศึกษายังไม่ค่อยมีภาวะผู้นำและยังขาดความมั่นใจในตนเอง ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนควรส่งเสริมทักษะดังกล่าวในขณะทำกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น ในปัจจุบันมีการส่งเสริมให้ให้มีการนำเทคนิคการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมเข้ามามีใช้ในการเรียนการสอนระดับมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น เพื่อนักศึกษาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นประโยชน์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในอนาคตได้ ดังที่ นงลักษณ์ ใจสะอาด (2553, หน้า 415) กล่าวว่า ผู้สอนควรส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านการงานแบบมีส่วนร่วมโดยมอบหมายให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันและแบ่งหน้าที่ให้ครบทุกคน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการทำงานเป็นทีม

การมีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของทีม เกิดความรัก ความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (3) ประเภทการใช้เทคโนโลยี มีข้อคำถามเชิงลบที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อความบันเทิงวันละหลายชั่วโมง ($\bar{X} = 3.34$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในชีวิตมากยิ่งขึ้นในชีวิตประจำวัน และนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ยังใช้คอมพิวเตอร์เพื่อความบันเทิงมาก ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษานิสิตนักศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับนักศึกษาในด้านนี้ด้วย เพราะถึงแม้ว่าคอมพิวเตอร์จะมีประโยชน์ในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ แต่หากใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น เล่นเกม คุยกับคนที่ไม่คุ้นเคย ดูหนัง อาจทำให้เกิดโทษขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นันทนา วงษ์อินทร์ (2543, หน้า 20) ได้กล่าวถึงเยาวชนไทยในปัจจุบันซึ่งอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายและรวดเร็ว เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีจนกลายเป็นโลกที่ไร้พรมแดน มนุษย์ได้รับรู้มีประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้สะดวกและกว้างขวางมากขึ้น มนุษย์รับเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิต และพยายามพัฒนาตนเองให้ทันกับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จนทำให้เกิดความเครียดขึ้นโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเทคโนโลยีมีทั้งประโยชน์และโทษ ทางมหาวิทยาลัยจึงควรส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษารู้จักใช้เทคโนโลยีไปในทางที่ถูกต้องสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับนิสิตนักศึกษามากที่สุด และ (4) ประเภทการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีข้อคำถามเชิงลบที่อยู่ในระดับจริงปานกลางคือ การติดตามข่าวสารข้อมูลใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยและสังคม ($\bar{X} = 2.75$) และการเข้าฟังการอบรมสัมมนา ประชุมวิชาการ ที่มหาวิทยาลัยหรือชมรมต่างๆ จัดขึ้น ($\bar{X} = 3.35$) แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษายังไม่ค่อยติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้นในสังคมและยังไม่ชวนขยายแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติม ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีการจัดกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น จัดอบรมการใช้ห้องสมุด เนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งศูนย์รวมการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย ดังในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 ได้จัดห้องสมุดไว้ในฐานะเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษารู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2547 ที่มีแนวทางที่สำคัญในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต และสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมให้การเรียนรู้ สามารถสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการ ให้มีความสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม โดยจัดเป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทย โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการนำผลการวิจัยไปใช้ควรพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้

1. แบบวัดอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้ แต่ทั้งนี้ควรเพิ่มคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวละเอียดมากขึ้น เช่น ปัจจุบันนิสิตนักศึกษาพักอยู่กับใคร บิดามารดาอยู่ด้วยกันหรือแยกกันอยู่ เป็นต้น เพราะจะทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษาและบุคคลในครอบครัว ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตศึกษานอกจากนี้อาจปรับเกณฑ์การวัดให้มีความละเอียดมากขึ้นเนื่องจากเป็นแบบวัดที่นิสิตนักศึกษาประเมินตนเอง ซึ่งนักศึกษามักประเมินตนเองในระดับสูง ทั้งนี้หากมีเกณฑ์ที่ละเอียดจะช่วยให้สามารถแยกนักศึกษาที่ควรได้รับการพัฒนาออกมาได้ชัดเจนมากขึ้น

2. ควรนำแบบวัดอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปใช้ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้อัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา เช่น การจัดหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมทั้งภายในคณะและระดับมหาวิทยาลัย ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- จิรายุ สุดสงวน, (2549). *มารยาทการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต การศึกษา วิทยาศาสตร์ (คอมพิวเตอร์) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ดวงเดือน พันธมนาวิน และดวงเดือน พันธมนาวิน. (2538). ระบบอัตลักษณ์แห่งอีโก้ในเยาวชนไทย. *วารสารจิตวิทยา*. 2(1): 76-79.
- นงลักษณ์ ใจสะอาด. (2553). *รูปแบบการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา*. ปริญญา การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นารีรัตน์ สุวรรณาริ. (2543). *พฤติกรรมจริยธรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- นันทนา วงษ์อินทร์. (2543). *การพัฒนาอารมณ์. ในรวมบทความวิชาการ EQ. บรรณาธิการ โดยอัจฉรา สุขอารมณ์, วิลาศลักษณ์ ชั่ววลีและอรพินท์ ชูชม. กรุงเทพฯ: ชมรมผู้สนใจอีคิว.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ปรีชา คุวินทร์พันธ์. (2548). *ศาสนา ชาติพันธุ์-ชาตินิยม และความรุนแรง*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มธุรส สว่างบำรุง. (2542). *จิตวิทยาทั่วไป*. เชียงใหม่: กิตติการพิมพ์.
- มณฑรา ธรรมบุศย์. (2544). AQ กับความสำเร็จของชีวิต. *วารสารวิชาการ*. 4(9), 12-17.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2546). วิตามินเสริมของมหาวิทยาลัยที่ดี: กระแสทัศน์. *มติชนรายวัน*. 10 เมษายน, 6.
- วิทย์ เทียงบูรณะธรรม. (2541). *A New English-Thai Dictionary (Library Edition)*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2545). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2545). การเลี้ยงดูในยุคปฏิรูปการศึกษา. *วารสารวิชาการ*. 4(1), 9.
- สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). *คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.academic.chula.ac.th>
- สายฝน ควรพุด. (2537). *การศึกษาด้านทางเอกลักษณ์ของวัยรุ่นตอนปลายในสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลินธะวา คามดิษฐ์ และ วิสรุต สุวรรณวิเวก. (2539). *การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต รายงานการวิจัย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2552). *มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก*. กรุงเทพฯ: จุฑทอง.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2538). *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: พื้นฐานและบริการนักศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- เสาวรีย์ ตะโพนทอง, กุลกัญญา ณ ป้อมเพ็ชร และมนตรี คู่ควร. (2548). *พฤติกรรมการณ์นำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน* ของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษารัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร. ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- อภิญา เพื่องฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อัมพร ศรีประเสริฐสุข. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์แห่งตนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นเซ็กเตอร์พอยท์*. ปริญญาพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Astin, A. W. (1993). *What Matter in College? Four Critical Year Revisited*. San Francisco: Jossey Bass.
- Bem, S. (1981). Gender Schema Theory: A cognitive Account of sex Typing. *Psychological Review*, 88 (4).
- Brown, S. (2004). *Assessing learners in higher education*. London: Kogan.
- Chickering, A. W., (1974). *Education and Idetity*. San Francisco: Jossey Bass.
- Chickering, A. W., and Reisser, L. (1993). *Education and Identity* (2nd Edition). San Francisco: Jossey Bass.
- Erikson, E. H. (1971). youth and Life Cycle. *Adolescent Behavior and Society*. Edit by Rolf E. Muss. 255. Random House.
- Stoltz, P.G. (1997). *Adversity Quotient: Turning Obstacies into Opportunities*. New York: United States of America.
- Waterman, A. S. (1994). *Ego Identity A Handbook For Psychosocial Research*. New York: Springer-Verlag.